

**ROZPORZĄDZENIE
RADY MINISTRÓW**

z dnia 2013 r.

**w sprawie wprowadzenia programu mającego na celu poszerzenie wiedzy o
ryzyku wystąpienia chorób zakaźnych w rodzinach pszczelich**

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.¹⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na obszarze województwa lubelskiego wprowadza się program mający na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia chorób zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich.

§ 2. Program, o którym mowa w § 1, jest określony w załączniku do rozporządzenia.

§ 3. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

**Prezes
Rady Ministrów**

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513.

**Program mający na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia chorób
zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich.**

**1. Identyfikacja programu mającego na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku
wystąpienia chorób zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich**

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska.

Populacja zwierząt objęta programem: rodziny pszczele na obszarze województwa lubelskiego.

Okres realizacji: od dnia wejścia w życie rozporządzenia do dnia 31 lipca 2014 r.

2.1. Cel programu

Celem bezpośrednim programu mającego na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia chorób zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich, zwanego dalej „programem”, jest poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia chorób zakaźnych pszczół w pasiekach zlokalizowanych na obszarze województwa lubelskiego, takich jak: nosemoza, chroniczny paraliż pszczół (CBPV), mały chrząszcz ulowy (*Aethina tumida*), roztocze *Tropilaelaps*, a także określenie rzeczywistej prewalencji takich chorób pszczół jak zgnilec amerykański, zgnilec europejski i warroza.

Celem pośrednim jest zebranie informacji o występowaniu zakażeń i ocena sytuacji epizootycznej w odniesieniu do ww. chorób zakaźnych pszczół na obszarze województwa lubelskiego (jako regionu reprezentatywnego dla terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w odniesieniu do struktury pszczelarskiej), a na podstawie przedmiotowych wyników – ocena sytuacji epizootycznej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Program został opracowany na podstawie art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt i zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U.

z 2008 r. Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.), przy uwzględnieniu wytycznych zawartych w przewodniku Komisji Europejskiej „Wytyczne do pilotażowego projektu monitorowania strat w rodzinach pszczelich” („Guidelines for a pilot surveillance project on honeybee colony losses”), zwanego dalej „przewodnikiem do programu”. Program został poddany przez Komisję Europejską ocenie technicznej i finansowej. Maksymalny wkład finansowy Unii Europejskiej na realizację programu został zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji ...

2.2. Opis korzyści wynikających z przeprowadzenia programu

Program stanowi kontynuację programu realizowanego zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia na lata 2012 i 2013 na obszarze województwa lubelskiego programu mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich (Dz. U. z 2012 r. poz. 1033).

Przeprowadzenie na obszarze województwa lubelskiego, kontroli połączonych z pobraniem próbek w reprezentatywnej liczbie pasiek w celu wykonania badań laboratoryjnych pozwoli na zebranie dalszych, istotnych danych dotyczących występowania chorób zakaźnych pszczół objętych programem.

Wyniki powyższych badań laboratoryjnych, wraz z wynikami badań uzyskanymi w związku z realizacją programu mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich, pozwolą również na przeprowadzenie analizy i oceny potencjalnego występowania chorób zakaźnych pszczół objętych ww. programami na obszarze pozostałych województw.

Dane uzyskane w wyniku badań laboratoryjnych przeprowadzonych w województwie lubelskim w ramach programu zostaną przekazane Komisji Europejskiej i posłużą do przeprowadzenia analizy sytuacji w państwach członkowskich Unii Europejskiej w odniesieniu do przyczyn wywołujących straty w rodzinach pszczelich.

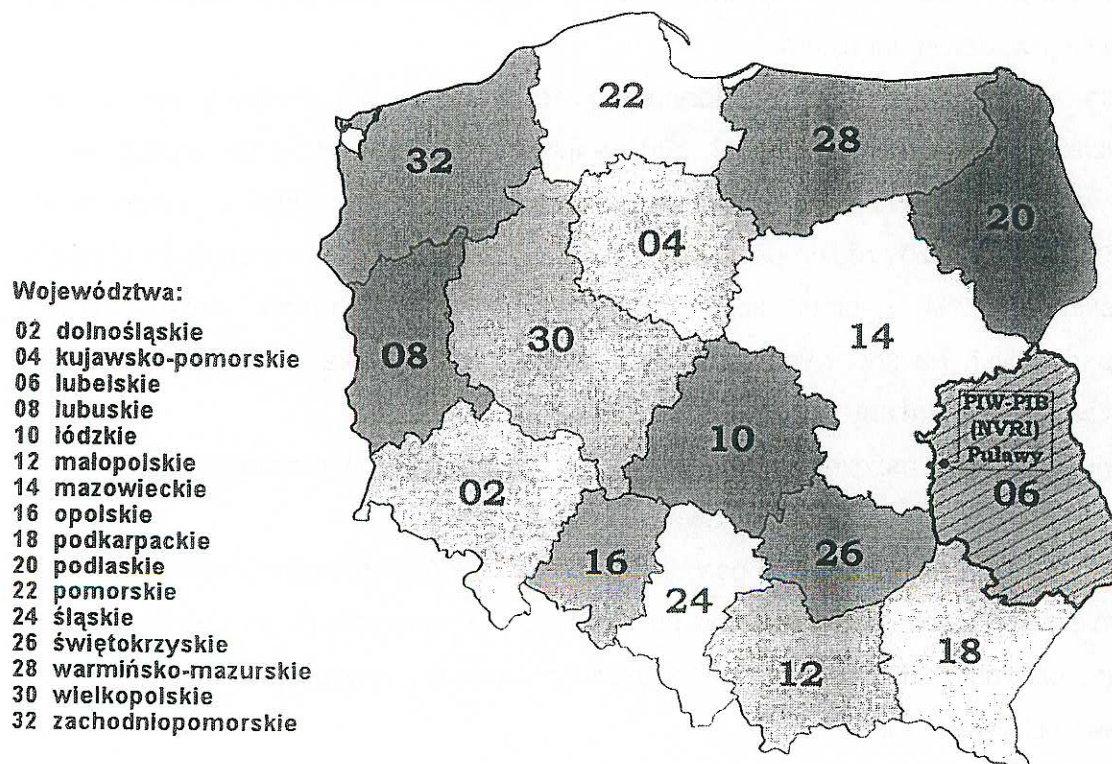
3. Wskazanie obszaru geograficznego i administracyjnego, na którym będzie realizowany program

Program będzie realizowany na obszarze województwa lubelskiego.

Rzeczpospolita Polska jest podzielona na 16 województw, z czego województwo lubelskie jest trzecim co do wielkości województwem o powierzchni 25 122 km². Obszar województwa jest administracyjnie podzielony na 20 powiatów. Województwo to znajduje się na południowo-wschodnim krańcu Rzeczypospolitej Polskiej. Wschodnia granica województwa przebiega wzdłuż granicy polsko-ukraińskiej i polsko-białoruskiej.

Struktura pasiek w województwie lubelskim jest reprezentatywna dla struktury ogólnokrajowej i pozwala na wytypowanie odpowiedniej liczby pasiek do uczestnictwa w programie. W województwie tym znajduje się duża liczba pasiek zróżnicowanych pod względem wielkości. Dodatkowym argumentem przemawiającym za wyborem województwa lubelskiego do uczestnictwa w programie jest fakt zlokalizowania na obszarze tego województwa Państwowego Instytutu Weterynaryjnego - Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach, zwanego dalej „PIWet-PIB w Puławach”, co ułatwia realizację programu pod względem logistycznym oraz pozwala ograniczyć do minimum koszty dowozu próbek pobranych do badań laboratoryjnych.

Mapa 1. Administracyjny podział Rzeczypospolitej Polskiej, z zaznaczeniem województwa lubelskiego i PIWet-PIB w Puławach

4. Struktura sektora pszczelarskiego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii w 2012 r. liczba podmiotów nadzorowanych utrzymujących rodziny pszczele na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wyniosła 51 778.

Odsetek pasiek małych i średnich (do 80 rodzin pszczelich) wynosi 97,58%, co wskazuje na duże rozdrobnienie sektora pszczelarskiego. Pozostałe pasieki, liczące powyżej 80 rodzin pszczelich w pasiece, stanowią 2,42%. Największa liczba pszczelarzy (13545) prowadziła pasieki posiadające od 21 do 50 rodzin pszczelich, a średnia wielkość pasieki w skali kraju wynosi 24,7 rodziny pszczelej.

Jeżeli przyjąć założenie, że za pszczelarzy zawodowych uważa się takich, którzy posiadają powyżej 150 rodzin pszczelich, na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest 307 pszczelarzy spełniających ten standard, co stanowi 0,59% ogólnej liczby pszczelarzy. Średnia wielkość pasieki należącej do ww. pszczelarzy wynosi 267 rodzin pszczelich.

Największa liczba pasiek, liczących powyżej 150 rodzin pszczelich w pasiece, znajduje się w województwach warmińsko-mazurskim i lubelskim, najmniejsza natomiast w województwie śląskim. Pasieki o największej średniej wielkości znajdują się w województwie lubuskim.

Liczba rodzin pszczelich na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na koniec października 2012 r. wynosiła 1 280. Najwięcej rodzin pszczelich występuje w województwach: lubelskim, podkarpackim, warmińsko-mazurskim i małopolskim (48,8% ogólnej liczby rodzin pszczelich), a najmniej w podlaskim, opolskim, łódzkim i lubuskim (12,6% ogólnej liczby rodzin pszczelich). Średnia liczba rodzin przypadających na km² wynosi 4,1 i jest większa niż średnia w Unii Europejskiej, która wynosi 3,2 rodziny na km².

Prawie 7,5 rodzin pszczelich przypada na km² województwa małopolskiego a tylko 1,62 rodzin pszczelich na km² województwa podlaskiego.

Nierównomierny rozkład rodzin pszczelich w poszczególnych województwach wynika głównie z różnorodnych warunków pożytkowych i klimatycznych występujących na danym obszarze oraz wynikającej z tego opłacalności produkcji, a także tradycji hodowli i chowu pszczół.

Roczna krajowa produkcja miodu wyniosła w 2012 r. 1723,8 ton, hodowla matek pszczelich wynosi rokrocznie około 85 000 sztuk oraz 30 000 odkładów. Brak natomiast dostępnych danych dotyczących innych produktów pasiecznych.

Na obszarze województwa lubelskiego znajduje się 5538 pasiek, co stanowi 10,69% liczby wszystkich pasiek na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Średnie zagęszczenie rodzin pszczelich w województwie lubelskim wynosi 6,51 rodziny na km². Liczba rodzin pszczelich w tym województwie wynosi 163 580, co stanowi około 12,77% rodzin pszczelich w kraju. Średniej wielkości pasieka liczy 29,53 rodzin pszczelich. Całkowita produkcja miodu w województwie lubelskim (przy średniej wydajności 13,45 kg z rodziny pszczelej) wynosi 2200,2 ton.

5. Dane historyczne dotyczące strat w rodzinach pszczelich

Dane dotyczące strat w rodzinach pszczelich w pasiekach znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są przedstawione w tabeli nr 1.

Tabela 1. Średnie straty rodzin pszczelich w pasiekach

Okres (od jesieni do wiosny)	Średnie straty rodzin pszczelich w pasiekach (%)	
	Dane z monitoringu, ankiety (strona internetowa: www.beemonitoring.org)	Dane organizacji pszczelarskich
2006/2007	brak danych	10
2007/2008	15	30
2008/2009	11	10
2009/2010	17	15
2010/2011	13	14
2011/2012	16	13

źródło: strona internetowa: www.beemonitoring.org oraz organizacje pszczelarskie, „Sektor pszczelarski w Polsce” - Instytut Ogrodnictwa Oddział Pszczelnictwa w Puławach

6. Szczegółowy opis programu

6.1. Zapewnienie ze strony polskiej odpowiedniego wsparcia w odniesieniu do środków finansowych i kadrowych koniecznych do przeprowadzenia programu przez państwo członkowskie

Do koordynowania programu wyznacza się dwóch koordynatorów krajowych: koordynatora krajowego programu oraz koordynatora do spraw szkoleń osób zaangażowanych w realizację programu.

W realizacji programu bierze udział sześciu lekarzy weterynarii, zwanych dalej „ekspertami”, podzielonych na trzy dwuosobowe zespoły, zwane dalej „zespołami ekspertów”, wyznaczonych przez powiatowych lekarzy weterynarii zgodnie z art. 16 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2010 r. Nr 112, poz. 744, z późn. zm.), którzy dokonują kontroli w pasiekach. Wojewódzki Lekarz Weterynarii może podjąć decyzję o przeprowadzeniu ww. kontroli w pasiece przez jednego eksperta. Kontrola ta obejmuje przegląd stanu zdrowotnego rodzin pszczelich oraz pobranie próbek do badań laboratoryjnych. W celu zapewnienia sprawnej i rzetelnej realizacji programu powiatowi lekarze weterynarii dokonali wyboru ekspertów spośród lekarzy weterynarii posiadających jak najlepszą wiedzę teoretyczną i praktyczną w zakresie chorób pszczół. Badania laboratoryjne w ramach programu są przeprowadzone przez PIWet-PIB w Puławach.

Krajowy koordynator programu oraz koordynator do spraw szkoleń osób zaangażowanych w realizację programu zostali w 2012 r. przeszkoleni w laboratorium referencyjnym Unii Europejskiej do spraw zdrowia pszczół ANSES. Po odbyciu tego szkolenia przekazali oni uzyskaną wiedzę i umiejętności wyznaczonym do programu ekspertom.

Program zostanie sfinansowany z rezerwy celowej: część 83, pozycja 12 - Zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt (w tym finansowanie programów zwalczania), badania monitoringowe pozostałości chemicznych i biologicznych w tkankach zwierząt, produktach pochodzenia zwierzęcego i paszach, finansowanie zadań zleconych przez Komisję Europejską oraz dofinansowanie kosztów realizacji zadań Inspekcji Weterynaryjnej. W zakresie pkt 1 i 2 tabeli 3 oraz 5 „Analiza szacunkowych kosztów realizacji programu w latach 2013 i 2014” strona polska będzie ubiegała się o zwrot kosztów poniesionych na finansowanie programu z Komisji Europejskiej, określonych w decyzji wykonawczej Komisji ...

6.2. Opis sytuacji epizootycznej w pasiekach na obszarze województwa lubelskiego przed rozpoczęciem programu

W 2009 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odnotowano 69 ognisk zgnilca amerykańskiego oraz 7839 ognisk warrozy, natomiast na obszarze województwa lubelskiego odnotowano 1 ognisko zgnilca amerykańskiego oraz 1162 ogniska warrozy.

W 2010 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odnotowano 93 ogniska zgnilca amerykańskiego, 2 ogniska zgnilca europejskiego oraz 7614 ognisk warrozy, natomiast na obszarze województwa lubelskiego odnotowano 1 ognisko zgnilca amerykańskiego, 1 ognisko zgnilca europejskiego oraz 1186 ognisk warrozy.

W 2011 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odnotowano 141 ognisk zgnilca amerykańskiego, 1 ognisko zgnilca europejskiego oraz 7985 ognisk warrozy, natomiast na obszarze województwa lubelskiego odnotowano 1 ognisko zgnilca amerykańskiego oraz 1518 ognisk warrozy. Nie odnotowano żadnego ogniska zgnilca europejskiego.

W 2012 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej odnotowano 141 ognisk zgnilca amerykańskiego, 1 ognisko zgnilca europejskiego oraz 8863 ogniska warrozy, natomiast na obszarze województwa lubelskiego odnotowano 10 ognisk zgnilca amerykańskiego, 1 ognisko zgnilca europejskiego oraz 1548 ognisk warrozy.

Pozostałe jednostki chorobowe objęte programem, tj. nosemoza, chroniczny paraliż pszczół (CBPV), nie są objęte obowiązkiem zwalczania lub obowiązkiem rejestracji na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Wyniki badań uzyskane w ramach realizacji programu mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich w województwie lubelskim, przedstawia tabela nr 2.

Tabela 2. Wyniki badań uzyskane w ramach realizacji programu mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich w województwie lubelskim – wyniki za III kwartał 2012 r.

Choroba zakaźna pszczół (patogen)	Rozprzestrzenienie (% próbek z dodatnim wynikiem badania) dla 190 próbek
warroza (<i>V. destructor</i>)	99,5
nosemoza (<i>Nosema</i> spp.)	chorobę wykryto w 6 z 7 próbek
wirus zdeformowanych skrzydeł (DWV)	96,3
wirus ostrego paraliżu pszczół (ABPV)	30

zgnilec amerykański	4,7
zgnilec europejski	0,0
mały chrząszcz ulowy(<i>Aethina tumida</i>)	0,0
roztocze <i>Tropilaelaps</i> spp.	0,0

6.3. Opis dotychczas stosowanych systemów nadzoru

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt prowadzenie działalności w zakresie utrzymywania zwierząt gospodarskich w celu umieszczenia na rynku tych zwierząt lub produktów pochodzących z tych zwierząt lub od tych zwierząt, w tym rodzin pszczelich, jest dozwolone po uprzednim zgłoszeniu, w formie pisemnej, zamiaru jej prowadzenia powiatowemu lekarzowi weterynarii właściwemu ze względu na przewidywane miejsce jej prowadzenia.

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej Inspekcja Weterynaryjna realizuje zadania z zakresu zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego w celu zapewnienia ochrony zdrowia publicznego m. in. przez:

- 1) zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych;
- 2) badania kontrolne zakażeń zwierząt.

Natomiast zgodnie z art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w przypadku podejrzenia wystąpienia choroby zakaźnej zwierząt posiadacz zwierzęcia jest obowiązany do niezwłocznego zawiadomienia o tym organu Inspekcji Weterynaryjnej oraz zastosowania innych środków określonych w tym przepisie. Zgodnie z art. 42 ust. 6 tej ustawy powiatowy lekarz weterynarii po otrzymaniu zawiadomienia podejmuje niezwłocznie czynności w celu wykrycia lub wykluczenia choroby zakaźnej zwierząt podlegającej obowiązkowi zwalczania, w tym przeprowadza dochodzenie epizootyczne. Dochodzenie epizootyczne obejmuje co najmniej ustalenie:

- 1) okresu, w którym choroba zakaźna zwierząt mogła rozwijać się w gospodarstwie przed podejrzeniem lub stwierdzeniem jej wystąpienia u zwierząt z gatunku wrażliwego;

- 2) miejsca pochodzenia źródła choroby zakaźnej zwierząt wraz z ustaleniem innych gospodarstw, w których zwierzęta z gatunku wrażliwego mogły zostać zakażone;
- 3) dróg przemieszczania się ludzi, zwierząt i przedmiotów, które mogły być przyczyną szerzenia się choroby zakaźnej zwierząt, do lub z gospodarstwa – w okresie, o którym mowa w pkt 1.

Zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt w celu zwalczania chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania powiatowy lekarz weterynarii, w drodze decyzji, może wprowadzić nakazy i zakazy mające na celu ograniczenie rozprzestrzeniania lub likwidację ogniska danej choroby.

Zgodnie z załącznikiem nr 2 do tej ustawy chorobą zakaźną pszczoł podlegającą obowiązkowi zwalczania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest zgnilec amerykański pszczoł, natomiast zgodnie z załącznikiem nr 3 do ustawy – obowiązkowi rejestracji podlega pięć chorób zakaźnych pszczoł: zgnilec europejski, warroza, choroba roztoczowa, mały chrząszcz ulowy (*Aethina tumida*) oraz roztocze *Tropilaelaps*.

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie był dotychczas prowadzony aktywny nadzór nad zdrowiem rodzin pszczelich.

6.4. Postępowanie w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia wystąpienia choroby zakaźnej pszczoł

W przypadku podejrzenia lub stwierdzenia wystąpienia zgnilca amerykańskiego pszczoł stosuje się środki określone w ustawie z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt oraz środki określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 września 2005 r. w sprawie zwalczania zgnilca amerykańskiego pszczoł (Dz. U. z 2005 r. Nr 187, poz. 1574), zwanym dalej „rozporządzeniem”.

W przypadku chorób zakaźnych pszczoł: zgnilca europejskiego, warrozy, małego chrząszcza ulowego (*Aethina tumida*) oraz roztocza *Tropilaelaps* podejmowane są działania określone w art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W przypadku pozostałych chorób zakaźnych pszczół objętych programem: nosemozy, chronicznego paraliżu pszczół (CBPV), jeżeli wynik badania laboratoryjnego jest dodatni, jedynym podjętym działaniem jest odnotowanie tego faktu przez powiatowego lekarza weterynarii dla celów niniejszego programu.

Wyniki badań laboratoryjnych, w odniesieniu do każdej choroby zakaźnej pszczół objętej programem, PIWet-PIB w Puławach przekazuje powiatowemu lekarzowi weterynarii właściwemu dla miejsca położenia pasieki, Wojewódzkiemu Lekarzowi Weterynarii w Lublinie oraz Głównemu Lekarzowi Weterynarii. Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje wyniki badań laboratoryjnych właścicielowi pasieki.

6.5. Środki, jakie zostaną wdrożone w ramach programu, i opis, w jaki sposób zostanie osiągnięty cel programu

W województwie lubelskim Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Lublinie po konsultacji z dyrektorem PIWet-PIB w Puławach wytypuje 190 pasiek, w których zostaną przeprowadzone kontrole obejmujące przegląd stanu zdrowotnego rodzin pszczelich i pobranie próbek do badań laboratoryjnych.

W stosunku do programu mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich kontrole w – programie zostaną przeprowadzone w co najmniej 33% nowych gospodarstw pasiecznych (około 63 nowych gospodarstwach pasiecznych).

Spośród liczby 190 pasiek, do każdego z 20 powiatów w województwie lubelskim zostanie proporcjonalnie przyporządkowana odpowiednia liczba pasiek na podstawie procentowego rozkładu pasiek w poszczególnych powiatach. Podziału tego dokonuje Wojewódzki Lekarz Weterynarii w Lublinie w porozumieniu z PIWet-PIB w Puławach, przyjmując kryterium liczby i struktury pasiek. Liczba kontroli przeprowadzanych przez poszczególne zespoły ekspertów powinna być zbliżona i wynosić w jednym cyklu około 63, tak aby zapewnić przeprowadzenie zaplanowanych kontroli w wyznaczonym terminie. Wojewódzki Lekarz Weterynarii może podjąć decyzję o przeprowadzeniu kontroli w pasiece przez jednego eksperta.

W każdej pasiece objętej kontrolami należy przeprowadzić 3 kontrole, w ściśle określonych porach roku. Pierwsza kontrola powinna być przeprowadzona po zakończeniu sezonu zbierania pożytków, ale przed rozpoczęciem zimowania rodzin.

W warunkach klimatyczno-pożytkowych Rzeczypospolitej Polskiej będzie ona przeprowadzona w okresie do 15 września 2013 r.

Pierwsza kontrola obejmuje:

- 1) przeprowadzenie wywiadu z pszczelarzem (posiadaczem rodzin pszczelich), zgodnie z wytycznymi zawartymi w przewodniku do programu, polegającego m.in. na zebraniu podstawowych informacji na temat praktyki pszczelarskiej oraz na obserwacji klinicznej badanej pasieki;
- 2) przegląd wszystkich wytypowanych pasiek wraz z pobraniem próbek pszczół w celu wykonania badań laboratoryjnych.

Jeżeli w trakcie przeglądu zostaną zaobserwowane objawy kliniczne choroby zakaźnej pszczół, w pasiekach pobiera się dodatkowe próbki, których rodzaj jest uzależniony od typu objawów klinicznych. Szacunkowa liczba próbek do pobrania w pasiekach jest zawarta w tabelach nr 3 i 5 „Analiza szacunkowych kosztów realizacji programu - koszty kwalifikowane do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej”.

Po zakończonym okresie zimowania rodzin pszczelich, wiosną 2014 r., zostanie przeprowadzona druga kontrola pasiek objętych kontrolami w ramach programu, przy czym materiał do badań laboratoryjnych zostanie pobrany wyłącznie z rodzin pszczelich, które się osypały lub wykazują jakiegokolwiek nieprawidłowości w rozwoju (rodziny słabe) lub w których wystąpiły objawy kliniczne chorób zakaźnych pszczół.

Podobna zasada będzie obowiązywać podczas trzeciej kontroli. W związku z określonym przez Komisję Europejską końcowym terminem realizacji programu, tj. do dnia 30 czerwca 2014 r., kontrolę tę należy przeprowadzić najpóźniej do końca czerwca 2014 r.

Kontrole w pasiekach są przeprowadzane przez trzy dwuosobowe zespoły ekspertów w okresie jednego miesiąca, w sposób zsynchronizowany lub przez pojedynczego eksperta.

Próbki do badań będą przesyłane do Zakładu Chorób Pszczół w PIWet-PIB w Puławach. Wyniki badań oraz pozostałe dane uzyskane w ramach realizacji programu zostaną przesłane do laboratorium referencyjnego Unii Europejskiej do spraw zdrowia pszczół ANSES.

6.6. Liczba pasiek wytypowanych do kontroli

Na podstawie danych posiadanych przez Główny Inspektorat Weterynarii, zawartych w rejestrze podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (stan na październik 2012 r.), dotyczących województwa lubelskiego, oraz po przeprowadzeniu analizy struktury i wielkości pasiek na obszarze tego województwa, oszacowano liczbę próbek do badań laboratoryjnych.

Całkowita liczba pasiek objętych programem, zgodnie z wymogami zawartymi w przewodniku do programu, wynosi 190.

Na podstawie badań przeprowadzonych dotychczas przez PIWet-PIB w Puławach, zakażenie pasiek większością chorób zakaźnych pszczół kształtuje się na poziomie 10% lub wyższym, stąd liczba pasiek do kontroli została określona przy założeniu 10-procentowej prewalencji.

Przy wyższej wartości zakładanej prewalencji do badań laboratoryjnych zostałaby pobrana mniejsza liczba próbek pochodzących z pasieki, tym samym analiza wykonana na podstawie wyników badań laboratoryjnych mogłaby być obciążona większym błędem.

6.7. Sprzęt i produkty potrzebne do przeprowadzenia zadań opisanych w programie

Sprzęt i produkty potrzebne do przeprowadzenia badań laboratoryjnych zapewnia Zakład Chorób Pszczół PIWet-PIB w Puławach, a koszty jego eksploatacji i serwisu są uwzględnione w jednostkowych kosztach badań laboratoryjnych pobranych próbek.

6.8. Szczegółowa analiza szacunkowych kosztów programu

Szczegółową analizę szacunkowych kosztów realizacji programu przedstawiają tabele nr 3 i 4 na 2013 r., tabele nr 5 i 6 na 2014 r.

Tabela 3. Analiza szacunkowych kosztów realizacji programu w 2013 r. – koszty kwalifikowane do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej ¹⁾.

Szacowany budżet dla programu mającego na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia chorób zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich										
1. Koszty laboratoryjne										
1.1. Kategorie pracowników	Opis działalności	Liczba przepracowanych dni	Dzienne wynagrodzenie zł	Dzienne wynagrodzenie euro	Suma zł	Suma euro				
Kat. 1 (15 lat doświadczenia)						0,00				
Kat. 2 (10 lat doświadczenia)	nadzorowanie badań	250	293,62	70,75	73 405,00	17687,95				
Kat. 3 (5 lat doświadczenia)	wykonywanie badań	895	139,44	33,60	124 798,80	30072,00				
Kat. 4 (początkujący)						0,00				
1.2. Badanie ³⁾			W sumie pracownicy :				198203,80	47759,95		
	Rodzaj materiałów eksploatacyjnych*	Ilość	Koszt jednostkowy zł	Koszt jednostkowy euro	Suma zł	Suma euro				
Liczenie Varroa destructor (metoda wyplukiwania)	materiały laboratoryjne	3330	16,49	3,97	54 911,70	1323,30				
Wykrywanie obecności Tropilaelaps spp.		3330	0	0,00	0,00	0,00				
Wykrywanie obecności Aethina tumida		3330	0	0,00	0,00	0,00				
Badanie kliniczne (obejmujące obserwację objawów zgnilca, nosemozy, wirusów)				0,00	0,00	0,00				
Określanie liczby spor Nosema spp.	materiały laboratoryjne	100	19,15	4,61	1 915,00	4461,45				
Badanie różniące Nosema apis i Nosema ceranae	odczynniki, materiały	70	99,46	23,97	6 962,20	1677,64				

(metoda PCR)	laboratoryjne								
Zgnielec amerykański pszczoł (P. larvae) - metoda hodowlana	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	18,79	4,53	1 879,00	452,78			
Zgnielec amerykański pszczoł (P. larvae) - badanie mikroskopowe	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	4,7	1,13	470,00	113,25			
Zgnielec amerykański pszczoł (P. larvae) - testy biochemiczne	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	4,7	1,13	470,00	113,25			
Zgnielec amerykański pszczoł (P. larvae) - badanie potwierdzające (metoda PCR)	odczynniki, materiały laboratoryjne	25	81,38	19,61	2 034,50	490,24			
Zgnielec europejski (M. plutonius) - metoda hodowlana	odczynniki, materiały laboratoryjne	50	28,19	6,79	1 409,50	339,64			
Zgnielec europejski (M. plutonius) - badanie mikroskopowe				0,00	0,00	0,00			
Zgnielec europejski (M. plutonius) - testy biochemiczne				0,00	0,00	0,00			
Zgnielec europejski (M. plutonius) - badanie potwierdzające (metoda PCR)	odczynniki, materiały laboratoryjne	50	81,38	19,61	4 069,00	980,48			
Wirus chronicznego paraliżu pszczoł (CBPV) - ocena ilościowa (metoda real time PCR)	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	552,62	133,16	55 262,00	13 316,14			
	W sumie materiały eksploatacyjne:				129 382,90	31 176,60			

		Suma kosztów laboratoryjnych:				327586,70	78936,55
2. Koszt próbkobrania i monitoringu							
2.1. Kategorie pracowników ⁴⁾	Opis działalności	Liczba pracowanych dni	Dzienne wynagrodzenie zł	Dzienne wynagrodzenie euro	Suma zł	Suma euro	
Kat. 1 (15 lat doświadczenia)	wejście do pasieki, przeprowadzanie wywiadu w pasiece, przeprowadzenie badania i próbkobrania, przesłanie próbek do KLR	110,00	454,00	109,40	49940,00	12033,73	
Kat. 2 (10 lat doświadczenia)	wejście do pasieki, przeprowadzanie wywiadu w pasiece,, przeprowadzenie badania i próbkobrania, przesłanie próbek do KLR	22,00	454,00	109,40	9988,00	2406,75	
Kat. 3 (5 lat doświadczenia)						0,00	
Kat. 4 (początkujący)						0,00	
2.2. Materiały eksploatacyjne		W sumie pracownicy :			59928,00	14797,04	
	Rodzaj materiałów eksploatacyjnych	Ilość	Koszt jednostkowy zł	Koszt jednostkowy euro	Suma zł	Suma euro	
	worki foliowe, pudełka kartonowe, plastikowe pudełka, szpatułki, naklejki,	190,00	40,00	9,64	7600,00	1831,32	

Tabela 5. Analiza szacunkowych kosztów realizacji programu w 2014 r. – koszty kwalifikowane do współfinansowania ze środków Unii Europejskiej¹⁾.

Szacowany budżet dla programu mającego na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia chorób zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich									
1. Koszty laboratoryjne									
1.1. Kategorie pracowników	Opis działalności	Liczba przepracowanych dni	Dzienne wynagrodzenie zł	Dzienne wynagrodzenie euro	Suma zł	Suma euro			
Kat. 1 (15 lat doświadczenia)						0,00			
Kat. 2 (10 lat doświadczenia)	nadzorowanie badań	62	293,62	73,41	18 204,44	4551,11			
Kat. 3 (5 lat doświadczenia)	wykonywanie badań	224	139,44	34,86	31 234,56	7808,64			
Kat. 4 (początkujący)						0,00			
1.2. Badanie			W sumie pracownicy:		49439,00	12359,75			
	Rodzaj materiałów eksploatacyjnych*	Ilość	Koszt jednostkowy zł	Koszt jednostkowy euro	Suma zł	Suma euro			
Liczenie Varroa destructor (metoda wyplukiwania)	materiały laboratoryjne	500	16,49	4,12	8245,00	2061,25			
Wykrywanie obecności Tropilaelaps spp.		0	0	0,00		0,00			
Wykrywanie obecności Aethina tumida		0	0	0,00		0,00			
Badanie kliniczne (obejmujące obserwację objawów zgnilca, nosemozy, wirusów)				0,00		0,00			
Określanie liczby spor Nosema spp.	materiały laboratoryjne	500	19,15	4,79	9575,00	2393,75			

Badanie różnicujące Nosema apis i Nosema ceranae (metodą PCR)	odczynniki, materiały laboratoryjne	330	99,46	24,87	32821,80	8205,45
Zgnilec amerykański pszczoł (P. larvae) - metoda hodowlana	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	18,79	4,70	1879,00	469,75
Zgnilec amerykański pszczoł (P. larvae) - badanie mikroskopowe	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	4,7	1,18	470,00	117,50
Zgnilec amerykański pszczoł (P. larvae) - testy biochemiczne	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	4,7	1,18	470,00	117,50
Zgnilec amerykański pszczoł (P. larvae) - badanie potwierdzające (metodą PCR)	odczynniki, materiały laboratoryjne	25	81,38	20,35	2034,50	508,63
Zgnilec europejski (M. plutonius) - metoda hodowlana	odczynniki, materiały laboratoryjne	50	28,19	7,05	1409,50	352,38
Zgnilec europejski (M. plutonius) - badanie mikroskopowe				0,00		0,00
Zgnilec europejski (M. plutonius) - testy biochemiczne				0,00		0,00
Zgnilec europejski (M. plutonius) - badanie potwierdzające (metodą PCR)	odczynniki, materiały laboratoryjne	50	81,38	20,35	4069,00	1017,25
Wirus chronicznego paraliżu pszczoł (CBPV) - ocena ilościowa (metodą real time PCR)	odczynniki, materiały laboratoryjne	100	552,62	138,16	55262,00	13815,50
	W sumie materiały eksploatacyjne:				116235,80	29058,95

		Suma kosztów laboratoryjnych:				165674,80	41418,70
2. Koszt próbkobrania i monitoringu							
2.1. Kategorie pracowników	Opis działalności	Liczba przepracowanych dni	Dzienne wynagrodzenie zł	Dzienne wynagrodzenie euro	Suma zł	Suma euro	
Kat. 1 (15 lat doświadczenia)	wejście do pasieki, przeprowadzanie wywiadu w pasiece, przeprowadzanie badania i próbkobrania, przestanie próbek do KLR	220,00	451,00	112,75	99220,00	24805,00	
Kat. 2 (10 lat doświadczenia)	wejście do pasieki, przeprowadzanie wywiadu w pasiece, przeprowadzanie badania i próbkobrania, przestanie próbek do KLR	44,00	451,00	112,75	19844,00	4961,00	
Kat. 3 (5 lat doświadczenia)						0,00	
Kat. 4 (początkujący)						0,00	
		W sumie pracownicy:				119064,00	29766,60
2.2. Materiały eksploatacyjne	Rodzaj materiałów eksploatacyjnych	Ilość	Koszt jednostkowy zł	Koszt jednostkowy euro	Suma zł	Suma euro	
	worki foliowe, pudełka kartonowe, plastikowe pudełka, szpatułki, naklejki, etc.	380,00	40,00	10,00	15200,00	3800,00	
						0,00	

- 1) Szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidzianych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2013 oraz w ustawie budżetowej na rok 2014.
- 2) Koszt programu obliczono według kursu euro 4,15 zł w 2013 r. oraz 4,00 zł w 2014 r., zgodnie z wytycznymi Ministra Finansów z dnia 13 maja 2013 r. dotyczącymi stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw. Koszt jednostkowy w euro jest podany w zaokrągleniu do 2 miejsc po przecinku.
- 3) Koszt przeprowadzenia badań laboratoryjnych został obliczony na podstawie aktualnego cennika badań laboratoryjnych przesłanego do Głównego Inspektoratu Weterynarii przez PIWet-PIB w Puławach.
- 4) Koszt zaplanowany w punkcie 2.1 „kategorie pracowników” to koszt kontroli pasiek i wynagrodzenie dla ekspertów. Koszt kontroli pasiek wynika z długości trasy (liczby kilometrów), jaką pokonają zespoły ekspertów przemierzając się między pasiekami. Jest to odległość oszacowana na podstawie kilometrażu przebytego przez ekspertów w ramach programu wprowadzonego rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia na lata 2012 i 2013 na obszarze województwa lubelskiego mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich. Cena jednostkowa za kilometr przebytej drogi została przyjęta na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celu służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. Nr 27, poz. 271, z późn. zm.). Wynagrodzenie dla ekspertów, którzy będą pracować przy kontrolach pasiek, zostało obliczone na podstawie szacunkowej liczby godzin, jakie zostaną przepracowane przez ekspertów (8 godzin dziennie) pomnożonych przez cenę jednostkową za godzinę pracy (41,00 zł) zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i wysokości wynagrodzenia za wykonywanie czynności przez lekarzy weterynarii i inne osoby wyznaczone przez powiatowego lekarza weterynarii (Dz. U. Nr 178, poz. 1837, z późn. zm.).
- 5) Koszt obliczony przez PIWet-PIB w Puławach na podstawie kosztów zakupu materiałów dokonywanych w ramach realizacji innych projektów naukowych w latach poprzednich.
- 6) Koszty zakupu odzieży ochronnej zostały obliczone na podstawie aktualnych cen rynkowych materiałów jednorazowych, które zostały przyjęte przez Głównego Lekarza Weterynarii przy określaniu kosztów w innych programach zwalczania chorób zakaźnych zwierząt lub na podstawie kosztów zakupu materiałów dokonywanych przy realizacji innych projektów naukowych w PIWet-PIB w Puławach w latach poprzednich.

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa lubelskiego programu mającego na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia chorób zakaźnych w rodzinach pszczelich stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r., Nr 213, poz. 1342, z późn. zm.).

Stosownie do wyżej wymienionego przepisu, Rada Ministrów przyjmuje, w drodze rozporządzenia, program mający na celu wykrycie występowania zakażeń czynnikami wywołującymi choroby zakaźne zwierząt lub program mający na celu poszerzenie wiedzy o ryzyku wystąpienia takich chorób, opracowany przez Głównego Lekarza Weterynarii. Zgodnie z art. 57 ust. 6 ww. ustawy, Główny Lekarz Weterynarii uzgadnia program z ministrem właściwym do spraw:

1) finansów publicznych – pod względem finansowym,

2) rolnictwa – pod względem merytorycznym

- i występuje do Komisji Europejskiej z wnioskiem o zatwierdzenie tak uzgodnionego programu.

W związku z powyższym, program został uzgodniony z Ministrem Finansów pod względem finansowym oraz Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi pod względem merytorycznym, a następnie poddany ocenie technicznej i finansowej przez Komisję Europejską. Maksymalny wkład finansowy Unii na realizację programu zostanie zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji dotyczącą wsparcia finansowego Unii dla niektórych państw członkowskich na wspieranie dobrowolnych badań w zakresie nadzoru nad stratami rodzin pszczoły miodnej.

Program stanowiący załącznik do ww. projektu rozporządzenia został opracowany zgodnie z „Wytycznymi pilotażowego projektu monitorowania strat w rodzinach pszczelich” (ang. „Guidelines for a pilot surveillance project on honeybee colony losses”), opracowanymi przez laboratorium referencyjne Unii Europejskiej do spraw zdrowia pszczół ANSES oraz wytycznymi Komisji Europejskiej, przekazanymi państwom członkowskim, w celu opracowania programu na lata 2013-2014. Ww. program spełnia również wymagania określone w art. 57 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

W związku z powyższym program zawiera w szczególności:

- opis sytuacji epizootycznej w zakresie chorób zakaźnych pszczół objętych programem,
- analizę szacunkowych kosztów programu oraz przewidywalnych korzyści wynikających z jego wprowadzenia,
- czas trwania programu oraz cel, który ma zostać osiągnięty do dnia zakończenia jego realizacji,
- obszar, na którym będzie obowiązywał program,
- działania, które będą podjęte w przypadku wystąpienia podejrzenia lub stwierdzenia choroby zakaźnej objętej programem.

Ww. program stanowi kontynuację programu realizowanego na obszarze województwa lubelskiego na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia na lata 2012 i 2013 na obszarze województwa lubelskiego programu mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich (Dz. U. z 2012 r., poz. 1033).

W ramach programu mającego na celu wykrycie występowania określonych czynników zakaźnych wywołujących straty w rodzinach pszczelich trzem kontrolom poddano 190 pasiek. Pierwszą kontrolę rodzin pszczelich przeprowadzono w 2012 r. oraz dwie kolejne, w pierwszym półroczu 2013 roku.

W 2012 r. w ramach ww. programu kontroli poddano łącznie 3207 rodzin pszczelich. Na podstawie analizy sporządzonej przez pracowników Zakładu Chorób Pszczół PIWet – PIB w Puławach stwierdzono następujący odsetek rozprzestrzenienia się nw. chorób pszczół w skontrolowanych rodzinach pszczelich:

- warroza – 99,5 %,
- wirus zdeformowanych skrzydeł (DWV) - 96,3 %,
- wirus ostrego paraliżu pszczół (ABPV) – 30 %,
- zgnilec europejski pszczół – 4,7 %
- nosemoza – próbki pobrano w 7 pasiekach, w 6 stwierdzono chorobę,
- zgnilec amerykański pszczół – 0 %,
- mały chrząszcz ulowy – 0 %,
- roztocza *Tropilaelaps* – 0 %.

Wyniki drugiej i trzeciej kontroli są obecnie analizowane i zostaną podane w późniejszym terminie.

